

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Quo pacto quantitas & alia accidentia maneant in Eucharistiâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Dices: Si quando in hostiâ apparet caro aut puer, verè non videatur caro & substantia Christi, Deus homines deciperet, dum eos credere facit id se videre quod revera non vident, hoc autem dici non debet. Respondetur, nullam hîc interventre deceptionem; Deus enim eo solum sine hoc præstat, ut inducantur homines ad credendum verè Christum esse in Eucharistiâ, in quo nulla est deceptio, non autem ut credat quis carnem Christi esse ibi localiter præsentem: unde si quis hoc existimaret, esset ab aliis de veritate instruendus.

XI.
Ex his non sequitur illo modo Deum homines per hujusmodi apparitiones decipere.

Quæres: Unde dignosci possit, an species ita sint immutata, ut non maneat sub iis corpus Christi? Respondetur, signum optimum per quod plerumque dignoscitur an maneat alicubi substantia panis & vini, esse odorem, & saporem, sed quia quando hoc modo immutantur species, non soleant homines eas gustare, aliunde inquirenda sunt hujus rei indicia. Si ergo vertatur in lapidem, ut supra diximus, videtur omnino certum non manere ibi substantiam Christi. Quod etiam quando vertitur in carnem aut sanguinem ad punitionem perfidie alicuius dicendum est; tunc enim verisimile est Christum velle se illi subtrahere. Si verò verti Sacramentum quandoque videatur in carnem aut sanguinem ad consolationem assistentium, qui ad piè illud colendum accedunt, probabilius videtur,

XII.
Qua ratio. ne cognoscamus quando species ita sint mutata, ut sub iis desinat esse Christus.

manere Christum, & mutationem solum fieri accidentalem, saltem, si mutatio illa duret brevi tantum tempore, ut ferè in his casibus contingit; si enim mutationes essent diuturnæ, probabilius videtur Christum ibi desinere esse, nec ea miracula fiunt ad testandum Christum ibi esse, sed fuisse, ut bene Coninck hic, disp. 76. artic. 8. dub. 2. num. centesimo trigesimo sexto. Quando verò ex hostiis confossis effluit sanguis, non est verus sanguis, nec ex venis Christi effluere potest, cum Christus existat modo indivisibili, ut ostendimus, & præterea corpus habeat impassibile.

Quid autem Sacerdoti, cui in Sacro hujusmodi aliquid contingeret, faciendum sit, dissident Auctores; etsi enim omnes conveniant, dum manet illa mutatio, non teneri ipsum species illas sumere, & expectandum ei esse donec perspiciat utrum mutatio solum sit temporanea, ut tunc species sumat, si priori formæ reddantur: si tamen mutatio sit perpetua, dicunt aliqui teneri ipsum denuò consecrare, quia putant ex præcepto divino teneri Sacerdotem sumere Sacramentum: alii tamen negant, sed dicunt Deum in hoc casu dispensare, cum Sacramentum in tali statu ponat, ut sumi non possit, quod affirmat Sanctus Thomas infra, quæst. octogesima secunda, art. quarto, ad tertium, licet ibidem addat, consulendum esse illi Sacerdoti, ut iterato corpus & sanguinem Domini consecret, & sumat.

XIII.
Quid faciat, dum sit Sacerdos, cui aliqua hujusmodi mutatio in sacro contingeret.

DISPUTATIO SEPTUAGESIMA SEPTIMA.

De speciebus panis & vini, quæ post consecrationem remanent in hoc Sacramento.

Sacro-sanctum Eucharistiæ Sacramentum, ut vidimus, duobus constat, corpore scilicet & sanguine Christi primariò, secundariò autem panis & vini accidentibus. Discussis ergo iis quæ ad præcipuam Sacramenti partem pertinent, restat nunc ut de minùs præcipuâ agamus, quantitate scilicet & reliquis accidentibus, sub quibus Christus continetur, de quibus varia occurrunt inquirenda, ut ex S. Thoma constat hîc, Quæst. septuagesimâ septimâ, ubi octo articulos in variarum hac de re difficultatum discussione impendit, quas, Sancti Doctoris vestigiis insistentes, hîc expediemus.

SECTIO PRIMA.

Quo pacto quantitas, & alia accidentia maneat in Eucharistiâ.

I.
In Philosophiâ ostensum est dari accidentia physica realia.

DISPUTATIONE duodecimâ Philosophorum per totam probavi, dari accidentia physica realia, quantitatem, scilicet, colorem, saporem, &c. idque citra errorem in fide negari non posse ostendi: variis insuper rationibus phi-

losophicis eandem veritatem firmavi. Nunc ergo Theologica de iis instituenda est disputatio, prout nimirum ad Sacramentum Eucharistiæ constituendum concurrunt. Quod enim dicit Petrus ab Alliaco, dignosci nimirum sensibus non posse, utrum hæc accidentia vera sint an apparentia, postèque probabiliter affirmari non esse vera, hoc inquam sustineri non potest; sic enim nullum ex sensibus certum haberi posset cujuscumque objecti experimentum. Deinde, quod caput est, hoc asserere est contra Fidem, & si accidentia hæc

non fiat vera & realia, sed tantum apparentia, Eucharistia non erit verum Sacramentum, cum non fit vere signum sensibile, sed solum apparentet.

II. Vera ergo accidentia panis & vini, destructa eorum substantia manere in Sacramento Eucharistia, & sensuum experimento constat, & Fide certum est; id enim habetur tum in aliis Conciliis, ut Constantiensi, & Lateranensi, capite Firmiter de summa Trinitate, tum in Tridentino sessione decima-tertia, canone secundo, ubi dicitur definire substantiam panis & vini, & converti in corpus & sanguinem Christi, manentibus dumtaxat illorum speciebus seu accidentibus: Imo eadem accidentia manere in Eucharistia, quae antea erant in substantia panis & vini est etiam certum; nec enim ulla ratio suadet nova ibi accidentia produci, & citata Concilia docent priora accidentia destructo pane perflittere.

III. Sermo autem est de accidentibus absolutis; actiones enim conservativas panis & vini una cum illis destrui, sicut & ubicationes eorum, & uniones quibus conjungebantur substantiae panis & vini omnino certum est. Censet etiam Suarez disp. 56. sect. 1. non esse unum non definire simul cum substantia panis & vini accidentia aliqua quae non sunt per se substantia vel formaliter, vel eminenter, id est propria qualitatibus per se sensibilibus, qualis est virtus in vino: licet enim, inquit, probabilis videatur ea remanere, cum nulla destructionis eorum causa assignari possit, sed nec certum haberi potest fundamentum, saltem Theologicum, cur non destruantur. Unde addit ipse, Patres non esse in eo sensu intelligendos, quasi loquantur universim de omnibus.

IV. Manet ergo quantitas cum reliquis accidentibus absolutis, quae tamen non habet sibi additum loco inhaerentiae modum quendam per se existendi, ut vult Suarez disp. 56. sect. 2. Vasquez disp. 194. capite 2. & alii nonnulli; sufficit enim quod Deus loco actionis educit, qua partialiter antea ad illius conservationem concurrebat subjectum, substituat actionem creativam, qua ipsam conservet independentem ab omni subjecto, nec praeter hanc actionem opus est ullo alio modo existendi per se, cum effectus formalis creationis sit reddere rem a subjecto sustentationis independentem.

V. Quoad alia accidentia major est difficultas, & est multorum opinio subjectarum in quantitate: sed cum secundum principia philosophica verius videatur accidentia omnia subjectari immediate in materia, cum illam disponant, & consequenter physice immutari per illa debeat, nihil verò sit cur in quantitate subjectentur vel partialiter, cum eam non disponant ad receptionem formae substantialis, consequenter destructa materia, debent conservari sine subjecto.

VI. Dices: Ergo tot hic intercedunt miracula, quot sunt accidentia diversa, quod tamen est multiplicare miracula sine necessitate. Respondetur cum Patre Hurtado, disp. 6. Physicorum, numero quinquagesimo tertio, in rebus naturalibus primò videndum quid speciatim naturis rerum sit convenientissimum, nec istud propter miraculorum multiplicationem esse mutandum, in illo praesertim mysterio, in quo Deus memoriam fecit mirabilium suorum; neque enim in re usquequaque miraculosà est cur quis refugiat miracula.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. To. II.

Sanctus Thomas verò, quando quest. 77. art. secundo insinuare videtur reliqua accidentia subjectari in quantitate, vel loquitur de subjecto late sumpto, in quantum scilicet quantitas est quid requisitum ut materia recipiat alia accidentia, & hoc sensu integrat quasi unum subjectum vel substratum cum materia, ut colligitur ex argumento *Sed contra*, vel si loquatur de subjecto proprie dicto & sustentationis, est quia in Philosophia existimavit Sanctus Thomas alia accidentia subjectari immediate in sola quantitate, cum tamen necessarium videatur, vel saltem magis congruum juxta principia philosophica, ut immediate afficiant & immutent materiam, ut ostensum est.

Recentiorum quorundam opinio, cujus mentionem facit Suarez disp. 56. sect. tertia, est, licet qualitates omnes ante destructionem substantiae panis, subjectarentur in illius materia, Deum tamen destructo per consecrationem pane, ea transferre in quantitate tanquam in subjectum, sic enim pauciora, inquit, ponuntur miracula, cum contraria sententia dicere debeat quoties per qualitate aliquam alterantur species, ut calorem, frigus, humiditatem, Deum solum actione creativa producere ibi calorem ad praesentiam tantum ignis aut alterius causae, agentia verò naturalia nihil in his casibus agere. Deinde melius salvantur experientiae, quae in hoc mysterio quotidie contingunt.

Sed contra: Vel enim haec sententia statuit potentiam quantitatis, ad recipienda alia accidentia, obedientialem, sicut animae ad gratiam, aut materiae ad unionem hypostaticam; vel mere naturalem: si primum, non pauciora ponit miracula haec sententia, quam praecedens, nec enim minus est miraculum, ut Deus elevet quantitatem ad recipienda alia accidentia, quam ut ea immediate per creationem solus conservet, sicut non minus miraculum est elevare animam ad producendam aut recipendam gratiam, vel unionem hypostaticam, quam si illas Deus solus per creationem produceret.

Jam verò, si potentia haec ponatur naturalis, contra, ergo nulla ratio est cur non semper qualitates informant quantitatem in omni passo naturali; si enim quantitas sit apta ea naturaliter recipere, agentia etiam naturalia sunt apta illas similiter in ea producere, ergo producerent, cum agant necessariò.

Dices primò, Deum determinare agentia naturalia, ut potius qualitates producant in materia, quam in quantitate, quia illa debet per eas disponi, & consequenter physice mutari. Contra, quare non producantur immediate in utraque, sicut in subjecto subordinato; sic enim non minus physice immutabunt materiam, quam si in ea sola subjectarentur. Dices, non possunt duo subjecta concurrere in genere causae materialis ad eundem effectum recipiendum. Contra primò, si utrumque sit intimè penetratum, & subordinatum, quare non possunt, sicut qui ponunt potentias distinctas ab animà dicunt actus vitales & ab animà procedere, & potentis, & in utrisque etiam recipi. Contra secundò, duae causae efficientes possunt eundem effectum, attemperando invicem concursum producere, quidni ergo & duae materiales, si possint esse intimè penetratae, & consequenter eo modo applicatae effectui, quo causa materialis petit.

Dices secundò: Quantitas jam connaturaliter potest recipere haec accidentia, quia conservatur per

VII. Quia ratione insinuat S. Thomas reliqua accidentia in hoc Sacramento subjectari in quantitate.

VIII. Dicitur illi qui de hoc pane substantia Deum transferre acci-dentia illa in quantitate.

IX. Sed contra, potentia haec quantitatis, vel est naturalis, vel obedientialem.

X. Si hac potentia sit naturalis, accidentia semper informabunt quantitatem.

XI. Dices: Deus vult ut qualitates recipiantur in materia.

XII. Ad hoc ut quantitas per

TOM. II.

recipiat qualitates, paucum refertur actionem creativam an generativam,

per actionem creativam, antea tamen non poterat, quia conservabatur per generativam. Contra: Actio conservativa rei non mutat illius naturam, cum qualitates Eucharistiae, licet conservarentur sine subiecto, eodem modo operentur; influxus enim subiecti non concurrat nisi mediata ad operationes substantiarum aut accidentium, nec quoad hoc refert, utrum conferrentur actione creativa, an generativa, naturali, an supernaturali, &c. Confirmatur, alioqui posset quis dicere, quoties mutatur, saltem notabiliter, agens, & consequenter actio, ut quando ignis conservatur ab alio igne, vel caelo, vel a solo Deo, toties mutari vim ejus operativam.

XIII.

Sequatur mutari vim agendi in accidentibus Eucharistiae, cum mutentur subiectum.

Confirmatur secundò: Quare ergo non poterit quis dicere mutari etiam vim agendi accidentium in Eucharistia ex eo quod mutaverint subiectum, & jam sint in subiecto accidentali, cum antea fuerint in substantiali. Confirmatur tertio, res cui loco ubicationis naturalis, quam antea habebat, datur supernaturalis, aut loco ubicationis generata datur creata, non plus potest per secundam, quam poterat per primam, & tamen nulla assignari potest ratio, cur ubiatio creata substituta loco generata non aequè mutaret modum agendi alicujus rei, atque actio creativa substituta loco generativa.

XIV.

Obicitur Non possunt accidentia in formare duo subiecta.

Dices tertio: Accidentia non posse simul formare duo subiecta, sicut nec potest forma substantialis. Contra primò, si sint subordinata possunt, ut constat in actibus vitalibus spiritalibus respectu animae & potentiarum. Contra secundò, unio inter materiam & formam in compositis materialibus subiectatur juxta plurimorum sententiam & in materia & formam, subsistentia totalis in sententia eam statuente in composito, subiectatur in utroque extremo: actus etiam vitales materiales in homine, ut visio, auditio, &c. subiectantur in multorum opinione in materia & animam.

XV.

Gratis in quantitate astringitur potentia recipiendi hanc accidentia.

Tandem astruere hujusmodi potentiam in quantitate recipiendi accidentia videtur omnino gratis dictum, cum nulla in rebus naturalibus hujus necessitas appareat, nec ulla ratio assignetur, cur haec statuatur natura quantitatis, & pari ratione dicere quis posset calorem, & alia accidentia in Eucharistia, destructis substantia panis, in qua subiectabantur, petere conservari per actionem creativam, & non petere destrui ad destructionem subiecti, sed solum ad inductionem contrarii. Imo majus fortasse ad hoc asserendum quis fundamentum haberet, cum nunquam videamus naturaliter hujusmodi accidentia nisi ad inductionem contrarii perire.

SECTIO SECUNDA.

Quomodo species Sacramentales Agere possint & Pati.

I.

Quoad operationes possunt haec species omnia praestare, qua antea poterant.

SANCTUS Thomas quaest. septuagesimam septimam, articulo tertio, & quaest. septuagesimam quintam, articulo quinto, & cum eo Theologi omnes affirmant quoad actiones intentionales omnia praestare posse species sacramentales, quae poterant ante consecrationem. In primis enim hoc quotidiana experientia comprobatur, cum non minus immutet sensum albedo in hostia consecrata, quam ante consecrationem. Ratio est,

quam insinuavimus sectione praecedente, quia tota vis agendi hic remanet, nec refert qua actione conserventur haec species, cum actio non concurrat ad earum operationes.

Nec mutationes solum intentionales efficere possunt haec species in Eucharistia, sed etiam physicas, & qualitates varias in subiectis, quibus applicantur, producere, quod eodem modo probatur quo praecedens conclusio. Imo hinc ulterius sequitur has species non solum posse ultimo disponente effectivè subiectum ad formam aliquam substantialem, sed etiam effectivè eam producere partialiter cum Deo, vel caelo, aut alia causa principali: sicut enim accidentia unita suis subiectis substantialibus, saltem ut causae instrumentales concurrunt ad productionem substantiae, ita & concurrere possunt conservata sine subiectis.

Quando verò res aliae externae agunt in species, non alio modo hoc fit, quam quod Deus ad praesentiam illorum agentium producat eorum qualitates, ut si injiceretur hostia consecrata in ignem, Deus tunc eodem modo crearet gradus aliquot caloris loco frigoris expulsi, ac eosdem produceret ignis vel calor si ibi existeret subiectum. Deinde etiam ibi producit Deus materiam primam, in qua & qualitates ultimo jam ad formam ignis disponentes, & ipsa forma ignis recipiatur; hoc enim totum Deus tanquam causa quaedam moralis agere tenetur, posito quod hoc mysterium occurrere velit. Probabile autem videtur quod affirmant aliqui, Deum eandem numero materiam reproducere, quae antea fuerat sub accidentibus panis; sic enim, inquirunt, minor fit in universo mutatio, quam si alia materia produceretur. Deinde quia quantitas semper manet eadem numero, cui connaturale videtur esse in eadem materia, ut notat Suarez disputatione quinquagesimam septimam, sect. tertia.

Sanctus Thomas nihilominus quaest. septuagesimam septimam, articulo quinto, corpore, non vult redire eandem materiam, quia esset novum miraculum, quare ipse in corpore, & in responsione ad argumenta, quem hac in re sequuntur Thomistae communiter, vult in istiusmodi generationibus substantialibus, quando ex speciebus sacramentalibus nova producitur substantia, ut dum ex iis nutritur homo, vel aliud animal, aut si conjiceretur hostia consecrata in ignem, &c. vult inquam nullam novam tunc materiam produci, sed quantitatem subire munus materiae, & formam illam substantialem novam in se recipere, & cum ea compositum constituere.

Sed, ut ait Suarez sectione tertia citata, hoc vix videtur percipi posse, primò quia inter formam substantialem & quantitatem, quae est accidens, non potest unio substantialis intercedere, quia ordinatur ad faciendum unam personam. Deinde non potest compositum substantiale constitui ex substantia & accidente, quae de causa dixit Aristoteles primò Physicorum, impossibile est substantiam componi ex non substantiis, nec in hoc composito esset major ratio, cur esset substantia quam accidens, imò potius deberet dici accidens, cum in istis, denominationes communiter sequantur debiliorem, seu imperfectiorem partem: Unde homo dicitur corporeus a corpore. Ad summum itaque dici potest compositum partim substantiale, partim accidentale: Quare non posset dici ignis, aut pars hominis id quod hoc modo generatur ex speciebus.

Præterea

II. Varias etiam qualitates physicas possunt haec accidentia producere.

III. Quo pacto alia res externa agens in hanc species.

IV. Nec eandem materiam redire, nec aliam tunc produci vult Dicitur Augustinus.

V. Sed non videtur percipi posse quo pacto ex forma substantiali & accidente possit unum per se constitui.